

i **Formalia**

RETKLA1101 - Klassisk retorikk

Høsten 2017

Onsdag 13. desember kl. 09.00 (4 timer)

Eksamen består av fleire deler. Les instruksjonen for kvar del

Du kan svare på norsk, svensk, dansk eller engelsk. Du kan ikkje nytte hjelpemiddel.

Det er autolagring kvart 15. sekund. Du kan når som helst navigere mellom de ulike oppgåvene, men du må svare på kvar oppgåve under riktig oppgåvenummer.

NB. Du kan endre målform øvst til høyre.

i **Flervalgsspørsmål - instruks**

Du skal svare på alle ti flervalsspørsmåla. Kun eitt svar er riktig per spørsmål.

1 **Flervalgsspørsmål 1**

Kva var Lysias?

Vel eitt alternativ

- Sofist
- Logograf
- Advokat

Maks poeng: 1

2 **Flervalgsspørsmål 2**

Kva for eitt av desse tre er IKKJE ein arbeidsfase?

Vel eitt alternativ

- elocutio
- refutation
- dispositio

Maks poeng: 1

3 **Flervalgsspørsmål 3**

Kva er progymnasmata?

Vel eitt alternativ

- taleøvingar
- tankefigur
- talefigur

Maks poeng: 1

4 Flervalgsspørsmål 4

Når levde Cicero?

Vel eitt alternativ

- 106-43 f.Kr
- 585-623 f. Kr
- 43 f. Kr. -14 e.Kr

Maks poeng: 1

5 Flervalgsspørsmål 5

Kven var Demosthenes' erkefiende?

Vel eitt alternativ

- Xerxes
- Filip av Makedonia
- Aleksander den store

Maks poeng: 1

6 Flervalgsspørsmål 6

Kva for eit retorisk virkemiddel er dette?

”Da du ved å ta din hustru av dage hadde ryddet plass for et nytt ekteskap, satte du ikke da kronen på denne forbrytelse ved en annen helt utrolig forbrytelse? Men den forbigår jeg og har ikke noe imot at det blir tidd stille om den, for at man ikke skal få den oppfatning at en så forferdelig udåd virkelig har forekommet i denne vår stat uten å være blitt straffet. Jeg forbigår også din økonomiske ruin som du vil føle svever over ditt hode med hele sin vekt den neste Idusdag.”

Vel eitt alternativ

- Praeteritio
- Metafor
- Prosopopoiia

Maks poeng: 1**7 Flervalgsspørsmål 7**

Kven av desse var ein homo novus?

Vel eitt alternativ

- Catilina
- Caesar
- Cicero

Maks poeng: 1**8 Flervalgsspørsmål 8**

Kva er agora?

Vel eitt alternativ

- tankefigur
- taleøvingsamling
- det antikke torget i Athen

Maks poeng: 1**9 Flervalgsspørsmål 9**

Er alliterasjon ...

Vel eitt alternativ

- trope?
- tankefigur?
- talefigur?

Maks poeng: 1**10 Flervalgsspørsmål 10**

Kva skreiv Afthonios?

Vel eitt alternativ

- Progymnasmata
- Mot Erathostenes
- Om oliventrestubben

Maks poeng: 1

i Kortsvarsoppgaver - instruks

Du skal svare på **fire (4)** av dei seks oppgåvene.

Kvart svar bør vere på ca. 200-400 ord. Du finn ordtellar nederst til høgre i teksteditoren.

Skriv "ikkje svart på" i teksteditoren på dei to oppgåvene du ikkje svarer på!

11 Kortsvarsoppgave 1

Beskriv kva ein *trope* er og nemn minst ein type som du både forklarar og gjer eit eksempel på.

Skriv svaret ditt her...

Format | B | I | U | x_2 | x^2 | I_x | | | | | | | | | | | | |

Words: 0

Maks poeng: 0

12 Kortsvarsoppgave 2

Presenter og gje att hovudpunkta i Gorgias, *Lovtale for Helena*.

Skriv svaret ditt her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | I_x | | | | Ω | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

13 **Kortsvarsoppgave 3**

Presenter og nemn hovudtrekka i diskusjonen mellom filosofar og retorikerar.

Skriv svaret ditt her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | I_x | | | | Ω | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

14 **Kortsvarsoppgave 4**

Gjer greie for arbeidsfasen *inventio* og viktige omgrep i han.

Skriv svaret ditt her...

Format - | **B** *I* U x_2 x^2 | T_x | | | | Ω Σ | ABC

Words: 0

Maks poeng: 0

i Langsvarsoppgave - instruks

Svar på oppgåva. Svaret ditt bør vere på 800-1400 ord.

Du finn ordteller nederst til høgre i tekstedatoren.

17 Langsvarsoppgaven

Analysér utdraget frå Lysias sin tale *Mot Filon*, der du legger vekt på målet for talen og kva for virkemiddel som vert nytta for å oppnå dette. Kva er hovudstrategien slik han framkjem i utdraget? I analysen bør du ta for deg bevismiddel og omgrep frå arbeidsfasane som enthymem, eksempel, trope, figur osv. I analysen skal du primært halde deg til utdraget, men du kan også trekke inn element frå talen som heilskap. Du må gjerne kople poenga dine til generell teori, dvs. kva som er typisk for en genre eller del av talen, og dine generelle kunnskapar om Lysias. Du kan også samanlikne med andre taler du kjenner.

Talen finner du i norsk omsetjing av Tor Ivar Østmoe vedlagt og er henta frå Vestrheim og Østmoe (red.) *Klassisk talekunst*. Nedanfor følgjar ei kort forklaring av tekstens bakgrunn som du kan nytte.

Dette er en slags rettstale i forbindelse med ein såkalla *dokimasia*, dvs. en formell godkjenning av en borger – i dette tilfellet Filon – før han kan vert godkjent som medlem av *boule* (rådet). Talaren er ikkje presentert ved namn, men argumenterer mot at Filon skal få denne godkjenninga. De som skulle avgjøre saken var det avtroppande rådet. Talen er holda ca. år 400 f.Kr. Hendelsene det vert referert til skjedde i etterkant av Peloponeserkrigen under styret til de tretti tyrannar (404-3).

Utdraget består av avsnitta 1-14. Talen i sin heilskap består av 34 avsnitt. Talen følgjar stort sett standarddisposisjonen for en rettstale og utdraget kan deles inn som følgjar: *Proemion* (1-4), *divisio* (5-7) og første del av *narratio* (8-14 – sjøelve *narratio* går helt til 23).

Skriv svaret ditt her...

Format | **B** | *I* | U | x_2 | x^2 | I_x | | | | | | | Ω | | | Σ | ABC |

Words: 0

Maks poeng: 0

Question 17
Attached

Mot Filon

Oversatt av Tor Ivar Østmoe

[1] Jeg hadde aldri trodd, ærede råd, at Filon ville være så dristig at han stilte opp til godkjenning hos dere. Men siden han har vist seg som en våghals ikke bare på én, men mange måter, og siden jeg, da jeg gikk inn i rådet, lovet å virke til byens beste, [2] og det i den eden heter at vi skal utpeke dem blant de uttrukne som vi vet er uegnet til å styre, så vil jeg anklage Filon, som står her, ikke for å tilfredsstille noe slags privat uvennskap, og heller ikke fordi jeg stoler på noen særskilt dyktighet og fortrolighet med å tale for dere, men fordi jeg kjenner til hvor mye urett han har begått, og fordi jeg mener jeg bør stå ved det jeg har lovet. [3] Dere vil se at jeg ikke kan være like godt forberedt når jeg nå skal bevise hva slags mann han er, som han var da han bestemte seg for å gjøre urett. Likevel, hvis jeg utelater noe på noe punkt i anklagen, så er det ikke riktig at han drar fordel av det, tvert imot er det riktig at han blir forkastet på grunn av det jeg med all tydelighet kan vise. [4] Min tale vil i så fall være utilstrekkelig for så vidt som jeg ikke er kjent med alt han har gjort, men tilstrekkelig til å vise at han er en dårlig mann. Og jeg forventer at de av dere som er dyktigere enn meg til å tale vil utfylle bildet av hans forbrytelser, og bruke de forhold som dere kjenner til, men som jeg har utelatt, til å fremme ny anklage mot Filon. For det er ikke bare på bakgrunn av mine ord at dere skal danne dere et inntrykk av hva slags mann han er.

[5] Jeg er av den oppfatning at de som skal bestemme over oss ikke bare bør være borgere, men også ønske å være det. For slike

menn spiller det nemlig stor rolle om det går godt eller ikke så godt for byen, fordi de mener at de må ha sin del i farene så vel som i godene. [6] Men de som er født som borgere, men likevel er av den oppfatning at hele verden er deres hjemsted så fremt de selv har det de behøver, de er naturligvis beredt til å forråde byens felles interesser for egen vinnings skyld, fordi de ikke regner sin by, men sine eiendommer som sitt land. [7] Og jeg skal vise at Filon som står her har satt hensynet til egen sikkerhet foran hensynet til byen da den var i fare, og sett det som viktigere å leve i trygghet selv enn å gå inn for å redde byen og utsette seg for fare på linje med resten av borgerne.

[8] For, ærede råd, da det var som vanskeligst for byen – et emne jeg ikke skal gå inn på mer enn nødvendig – ble denne mannen sammen med de fleste av borgerne erklært uønsket i byen av de tredve, og han bodde en stund ute på landet, men da de fra Fyle vendte tilbake fra eksil til Pireus,¹ og det kom folk ikke bare fra landet, men også fra over grensen for å slutte seg til dem i byen og dem i Pireus,² og hver og en kom landet til unnsetning så godt han kunne, så gjorde han det motsatte av alle andre borgere. [9] Han pakket nemlig sakene, reiste herfra og over grensen, og betalte skatt som metoik i Oropos og levde under en formynder, og ville heller være innflytter hos dem enn borger hos oss.³ Og han skiftet heller ikke side som flere andre gjorde da de så at de fra Fyle hadde fremgang i det de foretok seg, og ville ikke ha del i deres fremganger – han foretrakk å vende hjem da alt var fullbragt, fremfor å slutte seg til dem som vendte tilbake, og bidra med noe nyttig til hele fellesskapet. For til Pireus kom han aldri, og han meldte seg aldri til militærtjeneste for dere.⁴ [10] Men en som våget å svikte oss da han så at vi hadde fremgang, hva ville han ha gjort hvis det ikke hadde gått slik vi håpet? De som selv var rammet av ulykker og av den grunn ikke kunne ta del i farene som byen den gang møtte, kan

- 1 En gruppe landflyktige demokrater ledet av Thrasyboulos satte seg først fast i Fyle, på grensen til Boiotia. Så gikk de inn i Pireus, Athens havneby.
- 2 dvs. både opprørerne i Pireus og tilhengerne av de tredve i selve Athen.
- 3 Innflyttere (metoiker) betalte ekstra skatt og hadde en borger som formynder. Det samme gjaldt i Athen.
- 4 I §8 ble Filons svik mot begge sider fremhevet, men i §9 antydes det likevel at det er sviket mot demokratene som er klanderverdig.

til en viss grad tilgis, for det er ingen som velger motgang frivillig. [11] Men de som med overlegg unnlot å gjøre det, for dem finnes ingen tilgivelse, for det kom ikke av uheldige omstendigheter, men ble gjort med vitende og vilje. Den rettferdighetssans ligger i alle mennesker at hvis forbrytelsene ellers er de samme, føler vi mest forargelse over dem som var best istand til ikke å begå dem, mens vi tilgir dem som er fattige og uføre, for vi tror ikke at de har handlet frivillig. [12] Denne mannen fortjener ingen tilgivelse, for han var både fysisk i stand til å tåle strabaser, som dere selv ser, og velstående nok til å bidra med penger,⁵ som jeg vil vise. Og den som i samme monn som han var i stand til å hjelpe, likevel bare viste seg ond, er det ikke rimelig at dere alle møter ham med hat? [13] Og dere vil ikke gjøre dere upopulære hos noen borger ved å forkaste ham, for han har tydelig forrådt ikke bare den ene siden i konflikten, men begge, og bør ikke regne med støtte hverken fra dem som var i byen, for han brød seg ikke om å gå til dem da de var i fare, eller fra dem som tok Pireus, for han ville ikke vende tilbake fra eksil med dem, enda han selv var landflyktig!⁶ [14] Men hvis det finnes en tredje sorts borgere som gjorde det samme som ham, og hvis disse – gudene forby – får styre i byen, da synes jeg han skal kreve en plass i rådet sammen med dem.

5 Ordrett *utføre liturgier*. Liturgiene var et athensk system for finansiering av viktige funksjoner i samfunnet. Se Lysias, *Om oliventrestubben*, 31.

6 Teksten er usikker. Westermanns konjunktur *fygas* «landflyktig» ligger til grunn for oversettelsen.